

COSINZEANA

REVISTĂ LITERARĂ ILUSTRATĂ

REDACTOR:
SEBASTIAN BORNEMISA

Cuprinsul:

- Adrian Corbul*: Revanșa crucii...,
articol.
I. U. Soricu: Cronos, poezie.
I. Agârbicean: Haine noi, schiță.
Z. Bârsan: Amăgire, poezie.
Al. Ciura: „...Pentru literatura po-
porului român“..., articol.
D. Tomescu: Săptămâna literară.
Ovidiu Hulea: Clipe, poezie.
A. Fogazzaro – *D. Tomescu*: Mis-
terul poetului, roman.

FLORI DE-O ZI:

- S. B.*: Concertul Liei Pop.
R. M.: Războiu...
A. C.: Nostalgii toamnei.
A. M.: Emancipare?

CĂRȚI PRIMITE LA REDACȚIE
SCRISORI DELA REDACȚIE
ILUSTRĂȚII

„COSINZEANA”

REVISTĂ LITERARĂ ILUSTRATĂ SĂPTĂMANALĂ

având colaboratori reguțați pe: *Ion Agâr-biceanu, Zaharie Bârsan, T. Liviu Blaga, Ermil Borcia, Alecsandru Ciura, Ilarie Chendi, D. N. Ciotori, A. Cotruș, Ion Dragoslav, P. Dulfu, Victor Eftimiu, S. C. Făgețel, Mihail Gașpar, Dr. M. Hârsu, Liviu Marian, V. C. Osvadă, Ecaterina Pitiș, Aurelia Pop, Liviu Rebreanu, I. U. Soricu, D. Tomescu, Gavril Todica, Viora din Bihor*, și alții — e nu numai cea mai ieftină revistă românească de felul acesta, ci și cea mai potrivită pentru toate familiile române.

ABONAMENTUL E:

Pe 3 luni pentru Austro-Ungaria	cor. 3.—
Pe ½ de an „ „ „	6.—
Pe un an „ „ „	12.—
Pentru străinătate pe trei luni	5.—
„ „ pe jum. de an	10.—
„ „ pe un an	20.—

Abonamentele se plătesc înainte.

Pe credit revista nu se dă nimănui.

Premiile „Cosinzenei”.

Între abonații, cari plătesc înainte pe un an abonamentul, se sortează la sfârșitul anului, în ajunul Crăciunului, opt biblioteci de câte 25 coroane una, drept cadou de Crăciun, cu cele mai noi cărți literare, pe ales.

Rugăm pe toți, cari înțeleg și apreciază niziunța noastră, să binevoiască a ne da mână de ajutor, prin câștigarea de abonați număroși, pentru ca, cu ajutorul tuturor, să putem face din „Cosinzeana” o revistă literară din cele mai desăvârșite, pentru familiile române, care să le fie totodată o bună armă de apărare împotriva influințelor literare streine, ivite prin intrarea unor reviste streine prin familii de-ale noastre, și un mijloc de a cultivă dragostea de literatură și cultură românească, până și în familiile cele mai modeste.

Administrația revistei

„COSINZEANA”
Orăștie—Szászváros.

„LIBRĂRIA NAȚIONALĂ”,
S. Bornemisa, a edat un
splendid tablou național, tipă-
rit în colori, în mărime 47/59
cmetri, reprezentând mareașă
clipă istorică:

Intrarea
lui Mihai Viteazu
în Alba-Iulia, la 1599.

E o foarte frumoasă po-
doabă pentru oricare casă ro-
mânească și e cel mai bun
cadou, ce se poate face la ori-
ce prilejuri. Prețul unui esem-
plar e cor. 2.50, franco. La o
comandă de 10 esemplare, se
trimit franco, pentru numai
21 coroane. — Cereți-l dela

„LIBRĂRIA NAȚIONALĂ”
S. BORNEMISA
ORĂȘTIE—SZÁSZVÁROS

Depozit românesc

de

PIANE ȘI ARMONIURI
în Sibiiu, str. Cisnădiei 7.

Piane și pianine din cele mai
bune tabrici din Austria și Ger-
mania, în nuc mat sau poleit, în
lemn negru, mahagon, palisandru
veritabil, construcțiune modernă,
cadru pancerat, agrafe, moderator
etc., — se pot cumpără cu preț
foarte favorabil în depozitul
meu. Transportul și pachetarea
sunt gratuite. Școalele, reuniu-
nile de cântări și alte instituții
culturale primesc favor special.

Armoniuri de școală
bune și solid lucrate.

Rog sprijinul onoratului public român.

Cu distincșă stimă

TIMOTEI POPOVICI,
profesor de muzică

Sibiiu—Nagyszeben
Strada Cisnădiei 7.

A apărut

POEMELE
SINGURĂTĂȚII

de VICTOR EFTIMIU, autorul
neîntrecutei piese: „Înșiră-te măr-
gărite”. — Volumul elegant, pe
hârtie fină, de 224 pagini, cuprinde
toate poeziile talentatului scriitor,
care într'o formă ușoară, singură
în felul ei în literatura noastră,
ne redă în versuri pline de măes-
trie și de farmec sentimentele
unui suflet de-apururi zbuciumat.

Volumul a apărut în editura
„LIBRĂRIEI NAȚIONALE”
din Orăștie — Szászváros.

Prețul unui exemplar e cor.
2.—. Pentru România Lei 2.50. —
La comandă de peste 5 esemplare
se espediază franco; iar la una de
peste 10 esemplare se dă un ra-
bat de 10% și se espediază franco.

GOSINZEANA

REVISTĂ LITERARĂ ILUSTRATĂ

REDACTOR: SEBASTIAN BORNEMISA

REVANȘA CRUCII...

ADRIAN CORBUL

Nu știu dacă mobilizările bulgărești, sârbești, muntenegrene și grecești vor duce la un adevărat război; nu știu încă dacă răsăritul Europei va fi preschimbat în câmpuri de luptă fumegânde, cu morți și răniți, cu frânturi de arme și cu steaguri sfâșiaste, cu cadavre de cai și cu aburi de sânge, cu mirosul acru și fioros, caracteristic marelor carnagii. În clipa când scriu aceste rânduri, continentul nostru e încă într'o așteptare neliniștită a evenimentelor viitoare. Tunul n-a bubuit încă, dar statele balcanice au mobilizat.

Parcuri de artilerie și păduri de baionete amenință semi-luna. Puștile creștinilor țintesc fesul turcesc. Un murmur de amenințare zgudue rândurile soldaților sârbi, greci și bulgari. Europa e în așteptarea desnodământului fatal. Oricât de optimiste și-ar da silința să pară marile puteri din Apus, ele sunt convinse că focul va izbucni. De mult arde el înădușit: nimeni nu va putea opri, cred, iremediabilul conflict.

Nu voesc să fac istoricul situațiunii politice a ofensivelor state din Balcani și nici să înșir cauzele economice și sociale cari au aparența de a fi iscat războiul care plutește la răsărit. Ele sunt număroase și diplomații nu fac altceva decât să le înnumere, bob cu bob, ca pe niște mătânii. Dar cauzele acestea nu mă mulțumesc îndestul. Ele nu mă emoționează. Nu pe ele le consider eu ca pe izvorul direct al catastrofei a cărei umbră se proiectează deasupra întregii Europe. În dosul lor se mișcă și subzistă un alt element, greu de definit și totuș capital: subtilul și imponderabilul care agită națiunile ca și pe individ, acel fior necontrolabil și totuș hotărâtor, format din sute de sentimente mărunte, mobile și vii, a căror încrucișare surdă și lentă, impalpabilă în aparență, se preschimbă într'o bună zi într'un rezultat covârșitor, care îndrumază popoarele către adevărata lor soartă, care le îndeamnă să facă pașii fatali, sub preteceste ingenioase și superficiale.

Statele balcanice se înarmează dar împotriva imperiului otoman. Statele din apus, prin diplomații și presa lor le sfătuește să-și vadă de treabă. Anglia, Franța, Germania se enervează văzând cum micile popoare tulbură pacea Europei, atât de șubredă în fond. Zilnic, comentariile diplomatice dau naștere la consi-

derațiuni cari de cari mai plauzibile. Se vorbește de Macedonia și de Albania, de prilejuri politice și de interese economice. Se fac prognosticuri și se stabilesc probabilități. Repet, că în clipa când scriu aceste rânduri, încă nu s-a tras primul foc. Și din teancul de ziare, îngrămădite pe masa-mi de lucru, un articol seamănă cu altul, căci tuturor le place să creadă că războiul va fi evitat poate, și că Europa va putea să-și prelungească câtva timp încă, starea ei de pace, așa de înăbușitoare, așa de grea, sub grelele ei armuri.

*

Îmi închipuiesc însă că războiul va fi, că momentanele mobilizări din Balcani vor avea o urmare. Entuziasmul agresiv al Bulgarilor și al Sârbilor dau mișcărilor lor înainte un irezistibil elan. Cine îl va putea înfrână? Creștinii dela răsăritul Europei simt până în fundul sufletului lor nevoia de a se ciocni cu armatele semi-lunii. Crucea e pe cale de a-și lua revanșa atâtor veacuri de asuprire turcească.

Căci chiotele neamurilor ofensive de cari ne ocupăm, nu este altceva. În inima nepoților și strănepoților celor striviți de nemilosul călcâi turcesc, al martirilor de demult, se continuă și izbucnește astăzi ura aprinsă a învinsului tăvălit în noroi, străpuns de iatagane, schingiuit, batjocorit, umilit. Ani, zeci de ani, veacuri întregi, hoardele otomane au bătătorit pământul creștinesc; au ars holdele de grâu, au otrăvit puțurile, au dat foc satelor și au plantat trufașa semi-lună în vârful duioaselor și bătrânelor clopotnițe înălțate întru Cristos. Și la lumina flăcărilor cari aruncau umbre roșcate, umbre nemăsurate peste câmpiile pârjolite, cetele de bajibuzuci și de ieniceri sugrumau bărbății, siluiau fecioarele, prindeau pruncii în vârful iataganelor lor încovoiate, retezau sinul mamelor și tăvăleau în nămolul înegrit de tăciuni, trupuri jupuite de pielea lor. Urletele, vaețele, blestemele de agonie rățăceau prin văzduhul desolat. Ele au murmurat multă vreme în sufletul urmașilor creștini, ele clocotesc astăzi cu putere în aerul greu de vijelie al țărilor din Balcani.

Ori ce s-ar spune, ori câte preteceste moderne, ori câte motive diplomatice și sociale ar întovărăși astăzi evenimentele ce sunt pe cale de a se desfășura, adevărul trebuie căutat numai în pornirile instinctive, inconștiente, dar tari, ale sufletului popular. Cutare fapt istoric de acum o sută de ani, își are repercusiunea în momentele de față sau o va avea mai târziu. Nici unul

însă din evenimentele cari au impresionat o națiune nu rămâne izolat. El se continuă în linie frântă, ca un râu subteran, pentru a eși cândva la suprafață, inedit în aparență, de fapt însă logic și prevăzut. Ecplozia de înverșunare împotriva Turcilor de azi, nu este altceva. Ea s-a pregătit încet-încet, s-a prelungit în suflute din tată în fiu, a urmat o operațiune lentă și surdă, ca să ajungă la rezultatul de față. Satele arse, creștinii mutilați, pruncii masacrați de musulmani își amestecă neștiut glasul în glasurile Sârbilor și Bulgarilor de azi. Strămoșii blastămă prin gura nepoților lor, și în brațele celorce își vor înfige baionetele în piepturile turcești, se vor încorda de fapt mușchii celor morți de demult.

Desigur, războiul e crud, războiul e păgân, războiul e dezastruos când el nu este pricinuit de o încălcare a pământului sfânt, cum îl numea Napoleon. Desigur, că ori care dintre noi dorește din suflet ca el să fie evitat. Din momentul însă ce devine fatal, să nu ne pierdem timpul în învinuiri deșarte. Să căutăm mai bine să-l înțelegem, să-l judecăm cu luciditate și cu bun simț. Ce ușor le vine Englezilor, Germanilor și compatrioților mei din Franca să se încrunte, să acuze de turbulență, pe „micile popoare din Balcani“, cari cu „jocurile lor nesocotite“, amenință să aprindă Europa. Le vine ușor aceasta neamurilor mari din Apns, căci niciodată pământul țării lor n-a cunoscut apăsarea grea a cismelor turcești, și nici unul din strămoșii lor n-a aburit cu ultima lor suflare neîndurătorul iatagan mănuit de osmanlii...

Și acum, care e creștinul, care este Românul, căruia i-ar fi permis să șovăiască, considerând cele de mai sus, întru a-și acorda simpatia sa creștinilor cari se pregătesc să dea piept cu cetele turcești? Să nu ne amăgim: ura semi-lunei pe „ghiauri“ e azi tot așa de trainică ca demult, dar ea este neputincioasă. Câte sate arse, câte biserici pângărite, câți prunci uciși n-am vedea și astăzi printre creștini, dacă forțele turcești n-ar fi așa de sleite cum sunt...

Hoardele cu fesuri pe cap au oprit civilizația în drumul popoarelor creștine dela răsărit. Ele au interceptat radioasa lumină a apusului timp de veacuri întregi, proiectând o umbră sinistă pe teritoriul neamurilor ce le asupreau. Astăzi semi-luna s-a întunecat la rândul ei. Nouri posomorâți îi adumbresc schinteerea rece și crudă. Deasupra ei crucea străluce învingătoare.

...O estampă veche, cu colorile eșite, pe care am văzut-o, sunt ani de atunci, bătută în păretele unui mic bărbier din Dealul-Spirii, mă urmărește pe când scriu aceste rânduri. Ea înfățișă tocmai un sat românesc călcat de Turci. Bordeele se consumau în flacări voioase, pământul era acoperit de trupuri de creștini cu capetele tăiate. Osmanlii în șaluari, bărboși, feroci, își mânau caii pe ușa micii biserici transformată în grajd. Prin fum, mame cu părul despletit se aninau de genunchii barbarilor, implorând mila pentru pruncii lor. Dar Turcii râdeau cu cruzime și inocenții copilași erau aruncați în văzduh și prinși apoi în vârfuri de iatagane

care le străbăteau fragedul lor trupșor. Fecioare siluite zăceau pe jos, unele cu ochii rătăciți de vântul nebuniei, altele cu câte un pumnal înfipt în sin până la prăsele.

Vizuinea estampeii acesteia, mi-a revenit în minte când am cetit prin ziare darea de seamă a mobilizărilor din Balcani. Ea mi-a dictat acest articol, pe care vi-l supun. Sunt sigur că văzându-o, ar evoca și din dvoastră sentimentele cari mă stăpânesc și pe cari mă tem că n-am avut destule mijloace pentru a vă face să le împărtășiți.

O O O

Cronos

*A 'ncremenit matroana cu ochii în oglindă
Și disperarea 'n mreajă-i începe s-o cuprindă
Mai dureros ca șerpui pe tristul Laocoon. —
Adio, tu, regina superbului salon,
Adio strălucire, amor și tinerețe:
Sub ochii stinși găsiră popasul două crețe.
O, grații admirate de gingașii tartuși,
In pulbere argintul s'azășă pe zuluși,
Și mâne? Stolul mândru de fluturi zburători
Se vor roti cucernici în jurul altei flori,
Parfumul de-altădată l'a înghițit neantul,
Iar ea de-acum cu aur își cumpără amantul!...*

*O, Cronos, domn și tată acestui univers,
Pe tine te mărește al lirei mele vers.
Dă-mi tunetul din slavă și-al mărilor cuvânt,
Dreptatea ta, stăpâne, cucernic să o cânt.*

*Câți, căutând la dânsa al visului lor scut
Și-au blestemat clipita în care s-au născut,
I-au împletit coroane din razele de lună,
Și și-au plecat genunchii robiți de-a ei minciună.
Câți au plecat cu jale și nu s-au îndurat
Să scuipe în icoana la care s-au rugat.
S'au dus. Pe-a lor cărare veniră alți nebuni,
Și tu pe toți acuma, o Cronos, îi răzbnni!...*

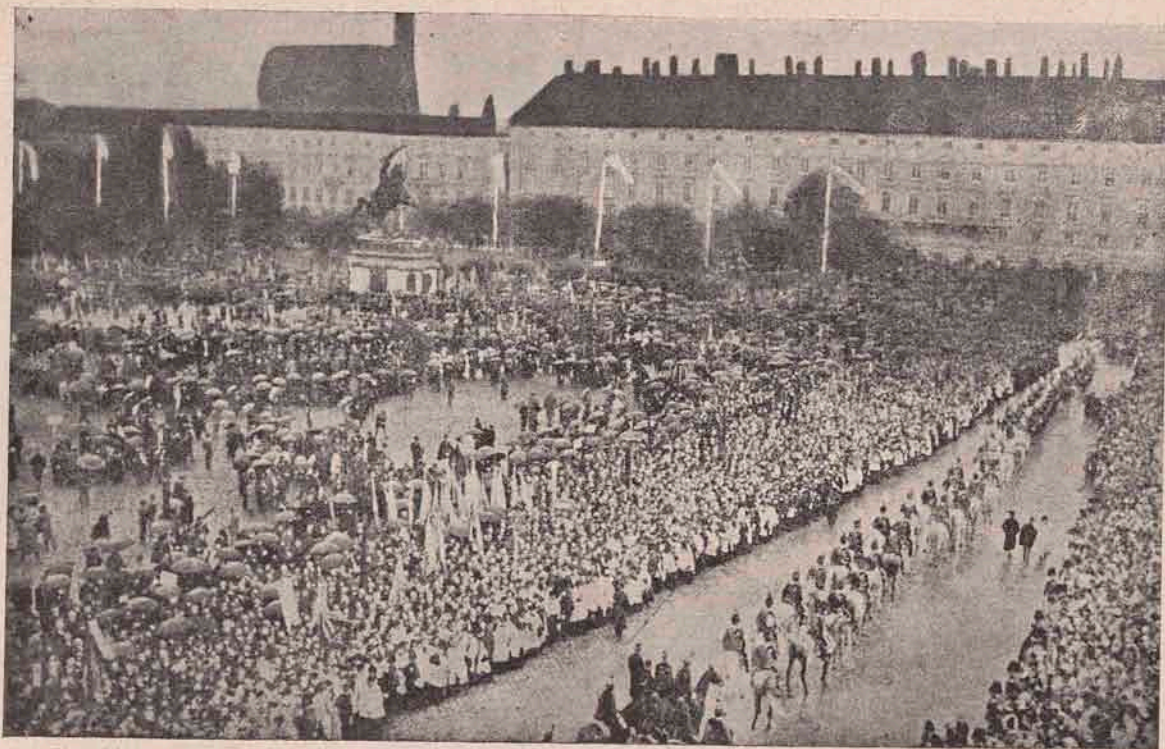
*A 'ncremenit matroana cu ochii în oglindă,
Din salba amintirei încep să se desprindă,
Să cadă, să se sfarme mârgea după mârgea.
— Tu râzi, bătrâne Cronos, tu râzi, privind la ea. —
Și cad greoi pe suflet, și sufletul o doare:
Acum abia 'nțelege că nu e nici o floare
Să fi crescut sădită de ucigașa-i mână,
Parfumul să-și reverse pe-o inimă bătrână,
Și nu e nici un cântec chemat de ea la viață,
Ci 'ntreaga ei avere sunt crețele din față.*

*Auzi! Răsună valsul! Salonul pare iar
Impeștrițat de fracuri, un strălucit aquar.
Pornește, Afrodilo, plutește ca în vis!
De ce-ți pleci tristă capul și ochii ți-ai închis?
Sau n-a venit eroul pe care tu-l visezi?
De ce-ți pleci tristă capul?*

— A, da... Filosoferi!

I. U. SORICU

O O O

Congresul eucharistic din Viena. A fost o puternică manifestație a credincioșilor catolici congresul acesta la care a luat parte o mulțime de lume nu numai din toate părțile monarhiei noastre, ci și din alte țări streine. A fost indeosebi imponent convoiul, la care a luat parte și Majestatea Sa Francisc Iosif. Bătrânul monarh tot drumul l-a făcut cu capul descoperit, mulțumind în felul acesta ovațiilor ce i se făceau. Aci arătam convoiul pe Heldenplatz. În fruntea lui merg aprozi, camerieri, conzilierii intimi, apoi vin episcopii, împăratul, pe urmă lumea cealaltă de câteva zeci de mii de oameni.

HAINA NOUI

ION AGÂRBICEAN

În restimp de două săptămâni n'a fost zi ca, venind dela slujbă, să nu treacă domnul Costică pe la croitor. Venia cu pașii lui largi, meditativi, fluturându-i un zimbet nou pe buze, și intră, dregându-și mustața, în atelier.

— Încă nu-s terminate?

— Mâne, dom' Costică. Mâne cu siguranță“.

Până la atelier se grăbiă; dar de aici nu se grăbiă să ese. Între sutele de stofe cunoștea dintr'o ochire stofa cu pătrate albe din care se croise rândul lui de haine. Se apropiă, o neteză, o cercetă, o mângăia ca și când ar fi o ființă vie. „Are să fie încântător costumul“ își zicea, apoi cu glas tare:

— Mai este mult de lucru la ele?

— Aș, nimica toată!

— Și mâne le pot lua cu siguranță?

— Cu siguranță“.

Costică aruncă o privire dulce și totuși triumfătoare calfelor cari lucrau în atelier în zumzetul mașinilor, și eșia fericit. „Ah!, mâne“, își zicea, și cercetă văzduhul „Are să fie vreme bună și mâne“.

Domnul Costică avea motive pentru ca să i se isprăvească la repezeală costumul. Pusese mâna pe niște parale tocmai la jumătatea sezonului de primăvară, și acum le ținea cu puterea să nu-i scape. Și din cât se întârziă pregătutul costumului, eră tot mai

mare primejdia și din partea nevestii și din partea copiilor, să-i mistue banii puși de-oparte. Ar fi comandat el de mai mult costumul, dar de vr'o șease ani nici un croitor nu-i mai creditează, după cum i s'a tăiat creditul și la alți meșteșugari și la prăvălii. N-ar fi rămas să-l apuce aproape sfârșitul sezonului de primăvară!

De șase ani n-a avut costum de primăvară. Atunci s'a învățit nu știu ce șurub nenorocit la carul căsnicii sale, și de-atunci i merge din rău în mai rău. Și cum se lăcomea dup-o haină cum se cade, de câteori se întorceau rândunicile! Toamna, iarna, e altceva: astupi c-un palton, c-un pardesiu vechiturile. Dar primăvara! Când toată lumea e așa de ușoară, așa de liberă! Vai, i fu nespuse de greu să ese tot în vestminte vechi pe uliță.

Pentru primăvara și vara asta își făcuse un întreg plan de petrecere, de excursii, gândindu-se la hainele celea noi. Va fi o senzație când va apare în pătratele acelea albe!

Pe lângă tot iadul ce se încuibase odată cu sărăcia în casa lui, Costică rămase cu slăbiciunea asta a hainelor frumoase. Coardele tuturor celorlalte simțuri se îngroșară, deveniră aproape nesensibile, numai coarda vanității rămase neatinsă de asprimea sărăciei.

Sufletul lui, ca a multor bărbați de altfel, ascunde o lature feminină.

Avea, astfel, motive ca să-i fie terminat costumul cât mai repede. Dar acel „mâne“ al croitorului sosi abia după două săptămâni.

— Gata?

— La porunca dumnitale, domnule Costică.

— Le pot vedeă?

— Numai decât!

Până veni croitorul cu vestmintele, domnul Costică începù să ardă. I veneau nădușeli, pe cari le sbiceă mereu cu batista lui enormă. Nu știă ce să mai facă cu mânilor. I păreă că toate calfele — șase la număr — privesc la el cu invidie, cu admirare.

Păli și-l cuprinse un tremur nervos când zări pe croitor cu costumul înaintea sa.

— Frumos!, șopti domnul Costică atingând abia comoara.

— Mie-mi spui?

— Elegant!

— Moda din urmă, englezească.

— Englezească?

— Așa. Uit' aici. Și croitorul îi arătă o tăetură ciudată. Lui domn' Costică începură să-i sticlească ochii. Luă portofelul și-i numără fericit banii.

După ce adună biletele, măestrul zise:

— Plătești tot, domn Costică? La plata toată zece procente rabat.

— Tot!

— Să mai avem onoare!

— Asta se n'ștelege. Dar vă rog să mi le pachetați.

— Cum? Le duceți dumneavoastră?

— De ce nu?

— Credeam să vi le trimit prin vr'un băiat.

— Nu-i nevoe.

El privi cu groază până le pachetă.

— Să nu se turtească!

— Mi-e frică de dungii. Ah! mi e groază de ele.

— Răspund domn' Costică. Rog să scuzați că am întârziat și să mai avem onoare, zise meșterul dându-i pachetul.

Zimbînd de fericire, fără să-i mai răspundă, Costică eși în soarele primăverii.

Ah! Cât eră de moale, cât eră de dulce pachetul acela! Nu mai avu domn' Costică senzația aceasta, din vremea fericită când ținea în brațe cel dintâi copil, pe când eră încă sărac.

Se apropiă ceasul prânzului și el tîndăleă pe ulițele orașului cu pachetul în brațe. Îl făcea fericit rătăcirea asta, i se făcea par'că frig să meargă acasă. I se păreă că nu se mai potrivește în casa întunecoasă și săracă.

Dar aducându-și aminte că va supără pe nevastă-sa întârziînd atîta, în urmă se decisă să intre pe poarta veche.

— Sunt gata hamele. Azi mi le-au isprăvit" zise el punând pachetul pe pat.

Supă eră pe masă, copiii pe scaune, dar Costică începù să despacheteze cu multă băgare de seamă.

— Să le vezi și tu. Sunt foarte frumoase. Modă englezească. El nici nu băgă de seamă cum pufneă de năcaz nevastă-sa.

— Lasă-le omule, o să le văd după masă, zise ea cu năduf.

— Nu. Trebuie să le vezi numai decât. E o splendoare!

— Nu ești mai bun ca un copil", zise înduioșată nevasta, apropiîndu-se de pat.

Dar cât ce zări, văzând că-s într'adevăr foarte frumoase, pisma îi umplu sufletul.

— Puteai să-ți faci costum mai după tine, cum îmi fac eu, de pildă, nu să dai așa sută de coroane.

— Uite aici e tăetura englezească", zise el neluîndu-i în seamă supărarea. — „M-a costat, dar facel" El mai aruncă o privire la costum, îndreptă o dungă delă pantalon și se așeză la masă.

Supă se răcise, nevasta i-o spusese asta de ne-numărate ori cât ținu masa, precum și alte neplăceri ce i le făcea Costică, ei și copiilor, dar dumnealui nu auziă nimic. Fericit aruncă mereu priviri luminoase spre costum.

Abia apucă să se termine masa, să le îmbrace. Îmbrăcându-le îi păreă că lapadă nu numai hainele tocite de până acum, ci toată viața lui de chinuri și de întuneric.

— La cinci am să viu să te iau la o berărie. Pân' atunci trebuie să-mi văd niște prietini", zise domnul cel străin eșind din camera vecină. Și nevasta și copiii se uitară cu mirare la dumnealui. Nu mai sămănă.

— Bagă numai de seamă să nu-ți uiți", zise plăcut surprinsă nevasta.

N'ai teamă. O să mergem la berăria „Pimnicioara". Femeea-l privi cu plăcere și cu invidie. Se ridică și se uită prin geam să-l mai vadă odată.

Dup'amiază aceea domn' Costică își plimbă costumul pe toate străzile orașului. Eră la fel cu cei mai de seamă oameni și se simțea fericit.

E un sentiment în deobște disprețuit vanitatea, dar cine-ar ști să spună care alt sentiment nobil face atîția fericiți între sermanii muritori ca dânsa? Îndată ce simți că un ochiu e ațintit asupra ta, că altul vorbește ori scrie elogios despre tine, că peste tot ești luat în seamă, nu ți se nasc par'că ochi noi, și inimă nouă, și chiar picioare noi, deși mai nainte te-ai simțit poate la marginea prăpastiei? Vai, vanitatea e urâtă, dar e cea mai necesară pentru neputinciosul suflet omenesc!

Domn' Costică se simțea din nou într'o lume nouă, și, despre partea lui ar fi putut așteptă nevasta nu până la cinci, ci pîuă la zece: nu-i mai veni în minte berăria! Și cum i-ar mai fi putut veni când în jurul lui erau par'că numai zimbete, iar de-asupra lumina dulce a primăverii? Când berăria i-ar fi adus aminte și de casă și de viața lui ticăloasă? Și erau cucoane cari pân' acum nici nu-l priveau, iar acum zîmbeau închinând din cap. Zadarnic, viața aceasta e a aparențelor!

Doamna Costică Părău eră însă o femeie cu minte și prevăzătoare. Când sună patru, începù să-și facă toaleta. La cinci o isprăvi, sticlindu-i ochii înaintea

ciobului de oglindă. La cinci și un sfert coborî scările și eși în stradă. În cinci minute își află bărbatul.

— Ah! eră să-mi uit“, zise tresărind domn, Costică.

— Ți-ai uitat de-a binele, dragă.“

Ei porniră la braț. Hehei!, de când nu mai se plimbaseră ei la braț. Cucoana tot făcea ce făcea, o mai ajutau părinții, și mai ținea pas cu lumea. Dar Costică pân' acum, de șase ani, nu se putuse aduce în poziția să-și plimbe nevasta la braț. Nici el, nici ea n'ar fi vrut.

— Mergem la „Pimnicoara“, Costică?

— Numai decât!“

Dar mai parcurseră câteva străzi, până ce în urmă porniră spre berărie.

Băură, își petrecură, cântă și musica. Veniră prietini. Dar în urmă se făcuseră șapte, și copiii singuri acasă.

— Să mergem — zise cu părere de rău dumneaei.

— Să mergem, gemu încet Costică.“

Întinseră mâinile prietinelor, și trecură tăcuți prin uliți până la casa lor.

— Ah! zise domn' Costică, mi-am uitat portofelul.

— La berărie?

— La.

— Aveai parale?

— Douăzeci de coroane. Trebuie numai decât să mă întorc.“

Nevasta îl privi, îl cercetă apoi prin buzunare.

— Trebuie să mergi să-l aduci!

— Numai decât mă întorc.“

Ea intră. El se întoarse aproape alergând. Portofelul îl uitase într'adevăr, dar cu intenție; bani însă nu avea în el, banii îl luase cu sine.

Prietinii bătură în palme.

— Bravo!

— Ura Costică!

— Șase halbe!, porunci Costică șezând și punându-și portofelul. „Un ceas nu e mult dacă mai rămân“, își zise el.

Băură, și petrecură, cântă ș'o muzică. Câte șase

halbe comandă pe rând fiecare din cei șase. Trecuse de nouă, și muzica mereu cântă. Prin capul lui Costică începui să zumzăe ceva. „Vine dela muzică“, își zise. Dar zumzetul crește mereu. Îl auziau și alții.

— Plouă“, zise unul din cei șase, trăgând cu urechea spre geam.

— Da, plouă“, afirmară alții.

Se descărcă într'adevăr o ploaie repede care ținea toată lumea în berărie.

— Ei, ce ne facem?

— Mai stăm.

— Cu atât mai bine. Încep din nou o rundă“, zise Costică, bucuros că mai rămâne și nu-i silit să-și ducă în ploaie costumul. Ploile de primăvară dacă vin noaptea, de obicei nu trec cu una cu două. Până în zori a tot bătut în geamurile berăriei. Lumea eșise totuș de mult, numai Costică și încă doi din cei șase erau încă la masă.

Când se crepă de ziuă birtașul îi vesti c'a stat ploaia și s'a înseninat.

Costică abia într'un târziu pricepui de ce e vorba. Se ridică în silă, cu ceilalți, și eși.

Plouase bine toată noaptea și pe unde nu eră pietruit — cele mai multe uliți, eră tină și băltoace. Până ce merseră laolaltă cei trei prieteni, fu bine, dar cât ce se despărțiră, fiecare din ei începui să meargă pe două cărări.

Drumul lui Costică eră cel mai lung. Trebuia să coboare o dălmă, care eră greu de coborît și când eră secetă. Jos, sub dălmă, ducea șanț adânc de-a lungul drumului. În dimineața asta dălmă eră lucie și șanțul jos plin de noroiu. Domn' Costică filosofă înzadar cum ar scăpa de primejdie. Abia făcui vreo trei pași pe povârniș, picioarele, slăbite și de băutura, alunecară înainte, și întreg domn' Costică după ele, până ce se trezi întrând în șanțul adânc, plin cu apă murdară.

Ca fulgerat se trezi din beție, își adună toate forțele, eși din mocirlă, dar vai, eră prea târziu.

Gândul cel dintâi ce-i veni, fu să se spânzure și

Mașina de zburat se dovedește tot mai de însemnătate în armată și îndeosebi la lucruri de spionaj ea face servicii foarte mulțumitoare. Până acum însă avea un inconvenient, anume pilotul nu putea da prin nici un fel de semne știre despre cele văzute, până nu se coboră la pământ. Inconvenientul acesta acum dispare prin faptul, că pilotul duce cu sine un al doilea om, care toate comunicațiile și-le face pe o placă de gramfon, pe care învelită într'o cutie ce nu se sparge, o aruncă jos. Cei de pe pământ pun placa la alt gramfon și lasă să se rostească ceea ce e scris pe ea. În chipul acesta apoi află tot ce a ținut să le comunice pilotul. Chipul de aci ne arată raportul aviatorului englez Richard, cum îl spusese în gramfon, și-apoi cum îl ia la cunoștință maiorul Etienne.

Dela congresul eucharistic din Viena: Împăratul Francisc Iosif privește cu capul descoperit mulțimea așezată în tribune, care-l aclamă mereu și-i face ovații.

se și apropie de-un castan care-i îmbia un ram gros și puternic. Dar nu avu curaj. Se puse pe-o bancă subț castan și începă să plângă ca un copil; cu nimic nu se mai putea mângăia. Avea senzația c'a căzut din înălțimi mari unde niciodată nu se va mai putea ridica.

Se ridică cu simțământul cânelui plouat și bătut, și furișându-se pe uliți pătrunse în locuința sa și se culcă în bucătărie, așteptând cu groază dimineata, ca și când atunci ară să se întâmple numai ceea ce-a pățit.

O O O

Amăgire...

*Cum stau visând și azi ca și-altădată,
Pierdut cu totul într'o lume nouă,
S'au luminat ferestrele-amândouă
De-o rază printre nouri furișată.*

*Și-am tresărit de-această primăvară
Ivită 'n liniștea odăii sombre...
— Dar fu zimbirea tristră și amară
Ce mi-o trimise ziua de Octombre...*

*Frumoasa mea, privirea ta și-acuma
Imi redeșteaptă zilele senine
Și 'mi luminează noaptea de pe cale...*

*Dar s'a pornit de mult să cadă bruma...
Și 'n suflet nu mi-a mai rămas din tine
Decât un cântec legănat de jale...*

ZAH. BÂRSAN

...,PENTRU LITERATURA POPORULUI ROMÂN...

— CU PRILEGIUL ADUNĂRII GENERALE —

Cetesc raportul general al „Asociațiunii“ pe anul trecut și subliniez cu creionul câteva momente mai însemnate.

Mă opresc apoi la premiul „Andrei Murășan“ cu o curiozitate ecsplcabilă, să aflu cine e laureatul a-acestui premiu. Și, spre marea mea surprindere, aflu că *nu l-a luat nimeni*.

E pentru a doua sau a treia oră, când în toată producția noastră literară de un an nu s-a aflat o singură carte vrednică de a fi încununată cu acest premiu, destul de modest dealtcum.

În anul trecut premiul acesta, — neaflându-se nici o carte vrednică de el — s-a acordat cu un gest de marinimie văduvei poetului, — al bardului național — ajungând aceasta la bătrânețe să trăiască în lipsă, fie spusă aceasta spre marea rușine a celor câteva milioane de descendenți ai falnicei acvile traiane...

Și acum dupăce premiul se suprimase încă odată în anii trecuți, se suprimă de nou, pentru motivul, că nu s-a găsit nici o carte în producția literară a anului trecut, care să-l vrednicească.

Nu ți se pare, cetitorule, că lucrul acesta e destul de simptomatic, ca să ne oprim măcar pe câteva clipe asupra lui?

Care va să zică: un popor de trei milioane — dacă vreți și mai mult! — nu poate scoate la iveală în doi sau în trei ani o cărțuție cât de modestă, care să vrednicească a fi încununată cu un premiu de — 300 cor.?

Noi, cari obișnuim a avea o părere atât de măgulitoare despre tot ce săvârșim, să putem oare trece așa de liniștiți, peste aceste eșecuri literare, peste aceasta sterilitate rușinoasă?

Noi, cari vorbim cu atâta ifos de literatura noastră și de scriitorii nostri, trecând cu un gest de dispreț peste produsele literaturilor streine (pe cari de altcum nu le cunoaștem), să nu putem produce la an nici măcar o carte cât de cât mai de seamă, și asta în o vreme, când critica optimistă spune, că trăim epoca cea mai fecundă a literaturii noastre?

Se poate?

Și cine se poarte vina acestei rușini, care, din nenorocire se resfrânge asupra neamului întreg?

*

Recenzenților, de sigur, nu li se poate impută o severitate prea de tot mare. Ei își îndeplinesc numai datoria cea mai elementară, când cern cu cât mai mare migăleală volumele prezentate pentru premiu. Mai bine să nu se dea premiul nimănui, decât să-l primească un autor mai mult sau mai puțin vrednic, căci rolul acestei critici nu ne privește numai pe contimporani, ci și pe cei-ce vor veni în urma noastră, ca să ridice tot mai sus zidirea la a cărei temelii, generație de gene-

rație, am pus fiecare câte o cărămidă. Ar fi o rușine pentru noi, când generațiile viitoare, de sigur mai intelectuale ca cele de azi, ar putea constata vreodată, că nivelul cultural al celor din zilele noastre a fost așa scăzut, încât a încununat cu premii literare și opere lipsite de orice valoare. Mai bine să nu se premieze nici o carte, rămânând aceasta ca un document trist, dar *adevărat*, al sterilității literare din zilele noastre.

*

Vor fi vinovați atunci – autorii. Da, ei sunt singuri vinovați: *autorii, pe cari nu-i avem.*

Și fără să vrei, te ispitește gândul, să întrebi: pentru ce nu putem să avem și noi scriitori mai de seamă, pentru ce nu răsar, ici-colea măcar, scăpărări de talente, cari ar asigura un număr cât de modest al Homerizilor noștri?

Întâi pentrucă suntem un popor sărac și năcăjit – ar răspunde cineva. – Literatura e eflorescența civilizației, – un lucș al ei chiar – și nu poți aștepta dela un neam ca al nostru, să-și poată risipi puterile cele mai de seamă pentru astfel de lucruri de prisos, câtă vreme toate forțele lui trebuiesc concentrate pentru celalalte trebuinți, neasămănat mai arzătoare și mai utile, decât aceea a făuririi de rime sau a îndrugării de vorbe dulcele în cadrul unui foileton.

Acei cari privesc vieața noastră culturală din acest punct de vedere utilitarist (s-ar putea întrebuința aci o eșpresie mai potrivită) dovedesc, că nu au nici idee, de ce se cheltuiește și ce se produce la alte neamuri, pe teren literar.

Nu trebuie să mergem prea departe, nici să începem dela Anatole France sau Pierre Loti, nici să cântărim milioanele ce le învârte, într'un singur an, o

mare revistă din Paris sau Berlin, ci să ne oprim la literatura ungurească numai, pentru a constata, că...

Îmi vine greu să jicnesc simțul de mândrie al multor cetitori, cari se leagă în iluzii vagi, când e vorbă de a protesta că suntem rămași mult în urma altor neamuri, dar lucrul e totuș adevărat, dureros de adevărat.

Sunt cel puțin zece – cincisprezece scriitori unguri, cari ridică la an onorare dela 12 mii coroane în sus; sunt reviste cari susțin cu 5–8000 coroane anual colaboratori ecsterni; sunt reviste cari în câțiva ani și-au făcut palate, susținând o sumedenie de scriitori, culegători-tipografi, etc.

Desigur noi, ca un neam sărac și mai neajutorat nu aspirăm să atingem acest record (din nenorocire nu s-a atins nici în regat!) dar ar trebui să avem și noi, *proporțional*, altă mișcare literară și altă producție artistică.

Nu e nicidecum o risipă a puterilor aceasta, ci chiar chintesența forțelor unui neam, căci orice s'ar zice, în fața posterității și a străinilor răsbat singur chipurile înveșmântate în haina neperitoare a artei.

*

Am aveă, probabil, o mișcare literară mai intență, dacă rolul literaturii nu ar fi redus la noi, la acela al Cenușotcei din colțul vetrei: nu-i cunoaște nimeni importanța.

Câți tineri nu încep așa de multpromițător; câți nu au dat dovezi palpabile de talent real, în încercările tinereții!

Și ei se opresc totuș la începutul cărării, după câteva falfăiri de aripi se scoboară iarăș pe pământ, unde terenul e mai sigur!

Adierea de vrajă a primei tinereți a trecut; ei aud

Dela congresul eucharistic din Viena: Trăsura împăratului Francisc Iosif, în convoiul eucharistic.

Dela manevre: Primirea moștenitorului de tron: Francisc Ferdinand, în gara dela Mezöhegyes.

încă destul de deslușit chemările amăgitoare ale Muzei, dar — ca oameni cumiți și practici ce sunt — se șterg binișor la ochi, cum te ștergi dimineața, când visurile sboară...

Ei nu mai privesc viața prin perdeaua vrăjită a închipuirii, nici nu mai ascultă glasul ispititor al Sirenelor.

De ce să-l mai asculte? Ei văd de-acum *realitatea* și înțeleg, că nu mai are nici un rost visătoarea lor cu ochii deschiși, căci viața le bate la ușă și-i abate dela cărarea pe care ar fi fost să stăruiască, deslușindu-i, că nu se poate hrăni nimeni cu iluzii și cu raze de lună, nici nu poate să ocupe un fotoliu în direcția cutărei bănci, cu serenade prinse în surdină, sub balconul iubitei...

Trebue să-ți asiguri întâi un traiu tihnit — cât mai tihnit posibil — să-ți vezi de afaceri, de legături...

Cu literatura n'a făcut nimeni parale; cel puțin la noi — nu.

Rămână dar în seama tinerilor nevârștici, sau în grija celor nebuni, cărora nu le-a venit mintea, nici după ce au trecut peste pragul anilor de visări deșarte ai tinereții!

Și așa ni se prăpădesc o mulțime de valori reale cari fără stăruință se pierd și se risipesc cu totul.

Căci nu e de ajuns scânteia talentului, dacă nu o întovărășește munca stăruitoare, după vorba cuminte a măestrului: „talentul e o îndelungă răbdare“.

La alte neamuri având sprijinul necesar, pot să se valideze și talente mai puțin strălucitoare; la noi se prăpădesc adese, nefiind sprijinite, chiar valorile cele mai reale!

Și, cum literatura e totuș o necesitate sufletească a oricărui neam cult, ne satisfacem această lipsă, cetind literatura străină, sau ne amăgim cu constatarea măgulitoare, că literatura noastră se poate compara oricând cu aceea a altor neamuri civilizate...

Iată o temă, asupra căreia ne-am putea opri o clipă, chiar acum, când „Asociația pentru literatura poporului român“ își ține la Sibiu, adunarea generală.

AL. CIURA

○ ○ ○

SĂPTĂMÂNA LITERARĂ

D. TOMESCU

Ne-am deprins cu toții să credem că *inspirația* este un *miracol*. În mijlocul celor mai obișnuite în-deletniciri, poetul se simte dintr'odată posedat de puterile divine, și într'un *extaz* de câteva clipe, își toarnă în versuri neperitoare poezia la care el nu se gândise niciodată până atunci. După aceea poetul își vede de nevoile sale, sau se plimbă pe stradă cu ochii la stele, așteptând nepăsător o nouă coborâre *bruscă* asupra lui a minunatelor puteri divine. Fără îndoială, că feliul acesta de-a concepe inspirația e merit să înconjoare pe artiști cu cea mai autentică aureolă, pentru că nimic nu poate fi mai fascinant pentru mulțimea naivă decât credința că mâna poetului se mișcă totdeauna prin imboldul divin al unor puteri misterioase. Nu numai vulgul însă e înclinat spre această credință. Astăzi avem în estetică un puternic curent filozofic a cărui tendință e să reducă actul inspirației la o *revelație bruscă*, la o *intuiție neașteptată*, prin care artistul se simte dintr'odată pus în contact cu însăși *esența* universului. E anume curentul misticismului estetic, care vrea să înlătore cu desăvârșire din așa zisul *moment al creațiunii artistice* orice amestec al rațiunii, al judecății. Frumosul, zic misticii, se concepe și se înțelege prin *extaz*.

Reflexiunea, prin urmare, n'are ce căuta în fața frumosului, întrucât, pentru școala misticismului estetic, inspirația e un fapt care implică o *întunecare a inteligenței*. Această școală s'ar putea defini în trei cuvinte: *apologia intuiției iraționale*.

Mărturisesc că multă vreme n'am avut altă desfătare intelectuală decât aceia pe care o sorbiam din contactul cu filozofia cugetătorilor mistici. Și astăzi, o pagină din Emerson sau din Carlyle e pentru mine

E foarte de mare însemnătate într'un războiu, ca armatele să fie nu numai disciplinate ci și rezistente. De aceea se pune foarte mare preț pe medicii militari, cari și la manevre merg mereu pe urma soldaților și câtă la cea mai mică nenorocire să dea ajutor celor bolnavi ori răniți. După fiecare marș mai lung se examinează tălpile soldaților, să vadă dacă aceia mai sunt în stare să umble, și în felul acesta țin seamă de drumul ce trebue să-l facă. Chipul nost arată tocmai o astfel de vizită a tălpilor la soldații elvețieni.

Dela manevre: Trimișii statelor streine la manevrele mari ale armatei noastre. E un obicei, ca la manevrele mari ale unei țări să fie invitate toate celelalte țări streine a-și trimite un om al lor, ca să vadă disciplina și nivelul armatei sale. De asta se ține întotdeauna seamă, și la manevrele mari din vara asta, armata noastră încă a fost privită de o mulțime de atașați streini, pe cari îi arătăm aci. La dreapta, primul, e generalul Averescu, trimisul României.

o fermecată lovitură de ciocan în cele mai dinlăuntru porți ale sufletului omenesc. Pe Maeterlinck îl iubesc mai mult în cărțile lui de cugetare, decât în opera lui literară, și-l iubesc pentru că văd în el un strălucit continuator al filozofiei lui Carlyle și Emerson. Opera lui literară însă, bazată pe concluziile sau pe indicațiile cugetării mistice, mi se pare falsă, silită, uneori ridiculă în procedee, și peste tot deprimantă. Pe cât de mult îmi place să-i citesc *La Sagesse et la Destinée*, pe atât de puțin pot să sufăr piesele lui de teatru, *L'intruse* sau *Les aveugles*, în care bieteles personajii sunt puse față în față cu *Necunoscutul*. E, de sigur, covârșitor de deprimant să vezi niște eroi prinși în luptă cu o putere nevăzută, care nu se poate pândi și nu se poate controla. Ai mereu în fața ta niște oameni *terorizați*, meniți dela început să fie învinși. Și învinși, nu prin luptă, ci numai pentru că nu li se dă posibilitatea să lupte. *Monna Vana*, da, îmi place mai mult, pentru că e singura piesă a lui Maeterlinck în care găsești eroi luptători, eroi înzestrați cu energie care zbucesc, cu voință care vrea să birue.

Știu că și poezia simbolistă din Franca își caută o motivare filozofică tot în misticism; aș vrea să știu însă, întrucât ceea ce e durabil în această poezie se razimă *exact* pe considerațiile filozofice ale misticismului? Aș vrea, de pildă, să mi se găsească legătura dintre *Albatros*, minunata poezie a lui Baudelaire, și dintre misticismul filozofic. Știu, de asemenea, că și neastâmpărații reformatori socialiști, oridecâteori vor să scape din ghiarale unei discuții științifice, invoacă luminile cele nouă ale filozofiei mistice, proslăvind și ei alături de faimosul Bergson, „gândirea obscură”, „regiunea subconștientă”, „superioritatea intuiției asupra raționamentului” și celelalte lucruri de care mișună astăzi cărțile și revistele franceze. Nu vi se pare însă ridiculă această pretenție a socialiștilor de-a dărâma actuala ordine socială în virtutea unui sistem filozofic care se impune mai mult prin liniile lui pitorești, decât

prin valoarea lui științifică? Vedeți? Ne găsim într'o epocă de reacțiuni *exagerate*, și exagerarea merge uneori până la ridicul. Societatea de astăzi vrea cu orice preț să-și deschidă resurse noi de idealism, și stăpânită de această tendință, lovește cu o înverșunare nesocotită în tot ce crede ea că i se poate pune în drum, limitând sfera aspirațiilor ei. În fața pozitivismului științific, a pus misticismul filozofic; în fața școlii parnasiene, a pus școala simbolistă; în fața esteticii raționaliste, care degenerase în cel mai primejdios dogmatism academic, a pus misticismul estetic, — și pretutindeni a căutat să pună la baza mișcărilor ei *individualismul*, deschizând o epocă de exagerări, de aberații și de ciudățenii. Pe sub zidurile misticismului, vezi astăzi trecând cele mai suspecte figuri: cugetători, a căror minte se zbușcă în vid, deasupra realităților, simboliști cari torturează versul ca să exprime „l'invisible” și „l'indicible”, ceea ce nu se vede și ceea ce nu se poate spune, socialiștii cari mănâncă în lumea de azi și trăesc în societatea de mâne, — și toți laolaltă strigă: trăiască regiunea obscură a sufletului omenesc, trăiască intuiția, trăiască revelația!

Nu trebuie să ne speriem însă. Viața, cu necesitățile ei severe, a fost totdeauna mai înțeleaptă decât omul, și ea va ști să aleagă, din haosul de azi al svârcolirilor minții omenesti, numai ceea ce poate fi *fecund* în silințele, în luptele și în aspirațiile noastre. Credem, prin urmare, că nu e bine să facem din artiști niște oameni cari ar fi având legături cu puterile divine. Din procesul creației artistice nu trebuie să înlăturăm elementul de *voință*, de *muncă*, de *sforțare*, lăsând totul la voia unei *revelații* care-ar coborî asupra artistului pe neașteptate, ridicându-l dintr'odată fără voia lui, la concepții și la plâzmuiri dictate de cine știe ce glas nevăzut. Vom arăta deci în numărul viitor cum trebuie privită *inspirația*, scoțând concluzii pe care le vom aplica la mișcarea noastră literară de astăzi.

O O O

Glipse...

*Mi-oi împodobi chitara
Cu ghirlandă de răsuri,
Presărând pe dânsa farmec
De pe vârful de păduri.*

*Peste strunele măiestre
Tremură-voi arii line,
Fermecat de basmul dulce
— Șoapta viselor senine.*

*Tot cântând urcă-voiu drumul
Ce spre culme șerpuieste,
Fericit că 'n lumea-aceasta
Cea mai mândră mă iubește...*

OVIDIU HULEA

O O O

MISTERUL POETULUI

Roman de ANTONIO FOGAZZARO

Trad. din italienește de: D. TOMESCU

— 29 —

XXXIII.

M-am ferit să văd pe Violet, la sosirea ei. Din clipa aceea în care-mi scrisese: „sunt biruită“, simțiam că nimic nu-mi poate pricinui o mai dulce fericire, decât să mă supun oricărei dorințe a prietinei mele, care se împotrivesc egoismului și dorințelor mele. Cred, că în felul acesta, am iubit o asemenea ființă și m-am folosit de un asemenea dar al lui Dumnezeu, într'un chip cât se poate mai demn. Mi-am îngăduit numai, ca pe la orele șase dimineața, să mă duc la debarcaderul vapoșului care circulă mereu între Bingen și Rüdeshheim, fiind sigur, după cum îmi spusese ea în scrisoare, că n-are să sosiască așa de timpuriu.

Am stat acolo un ceas, bucurându-mă adânc, dar liniștit, de clipa aceea viitoare, când ea avea să treacă prin apropierea mea, iar eu trebuia să stau departe, undeva, neștiut de nimeni. Ascultând murmurarea apelor repezi, care spumau și sclipiau peste lanțurile întinse ale băreilor, nu puteam nici cel puțin să mă gândesc, că poate și viitoarea clipă a fericirii mele are să treacă tot așa de repede. În fața acestui gând turburător mă simțiam nimicit și-l alungam cu groază din mintea mea.

O mare parte din zi am petrecut-o în desișurile din Niederwald, stând mereu de vorbă cu copacii și cu umbrele, căutând și culegând, cu o emoție adâncă, albul *Waldmeister* din Bahnhofswald dela Eichstätt, și declamând ca un om beat, prin singurătățile inverzite, versurile din ziua aceea:

Bevoe mi veggo sorgere dentro al pescsier profundo
Il Reno sacro, iclivi, torri, vigneti e fior.

La orele cinci precis, am și intrat în vila familiei Steele. Servitorul mi-anunță numele într'un salonaș din rândul de jos, cu ferestrele gotice, prin care pătrunde foarte puțină lumină, din pricina geamlăcului, alcătuit din ochiuri mici, zugrăvite și tăiate în formă de veta-gon. Venind dela soare, o clipă n-am putut vedea nimic. Glasul Violetei zise „bună sara“ și-o zării că venia spre mine, întinzându-mi mâna. Cu cealaltă mână făcu semn unei alte umbre, care se apropie de noi. „Doamna Steele“, zise ea. Simții tremurând în glasul ei o bucurie înfrântă; cu toate astea însă, eră foarte stăpână pe sine și avea acelaș farmec de totdeauna, firesc și nesilit. Doamna Steele îmi ură bună venire, într'un chip foarte prietinos, îmi strânse mâna cu putere și mă prezentă la alte câteva umbre, femești și masculine, pronunțându-mi numele cu o siguranță care-mi pricinui multă plăcere, fiindcă se răsfrângea în această siguranță ceva din iubirea Violetei, care de foarte multeori va fi trebuit să-mi rostiască numele în fața ei. Doamna Steele conduse conversația, sau mai bine zis, o lăsă să moară în așa fel, că după un timp scurt, toți vizi-

tatorii săi se sculară și plecară unul câte unul. Când, însfârșit, ieși cel din urmă vizitator, inima mi se zbătea de par'că stă să sară în țandări.

„Dacă îmi dați voce — zise doamna — mă duc să-mi înștiințez soțul“.

Rămas singur cu Violet, mă apropiai de ea numai decât. Ea se sculă în picioare, și, îmbrățișându-mă, își lăsă capul pe sânul meu. Nici unul nici altul nu puturăm să rostim vreun cuvânt. Perdusem orice simț despre lumea dinafară și nu mai aveam nici măcar conștiința că suntem doi.

Ea, cea dintâi, își ridică fața și ochii ei împăenjenți, aiuriți de-o puternică fericire, și-mi zise încet: „Mă iubești?“

Îi cuprinsei atunci fața între mâni, o apropiai de mine fără să răspund, îmi lipii buzele de buzele ei, ochii mi se întunecară și mi se pără că sorb tot văzduhul, toată lumina și toată vieța lumii acesteia.

În clipa aceea însă auzirăm glasul soților Steele, și abia avuserăm timp să ne despărțim.

Cât despre mine, încă nu puteam deschide gura. Din fericire însă, prietini Violetei au înțeles totul și au vorbit tot timpul numai ei. La început, nu înțelegeam bine ce ziceau; tremuram încă sub furtunoasa bucurie a clipei care de abia zburase, și toate simțurile mele îmi erau pline numai cu ființa ei. Puțin câte puțin, am înțeles că mă socotiau ca pe o veche cunoștință a lor și că știau o mulțime de lucruri despre mine și despre familia mea. Numele meu nu-l auziseră dela miss Violet pentru întâia oară, ei-l mai auziseră dela o doamnă din Kreuznach, care purtase cu mine o corespondență literară.

Pe când doamna Steele îmi povestește aceste lucruri, Violet se retrase.

„Acum o lună — zise, râzând, dl Steele, care nu arată mai mult de patruzeci de ani — nu mi-ar fi trecut prin gând, c-o să am așa de curând o fiică logodită“.

În chipul acesta, intrarăm în *chestiune*. După ce mi-au lăudat, într'un chip strălucit, pe Violet, și după ce mi-au vorbit despre tatăl ei, care fusese poate cel mai iubit și cel mai deaproape prietin al familiei Steele, domnul și doamna îmi spuseră că aveau, din partea missei Yves, însărcinarea să-mi povestească tot ce s-a întâmplat la Nürimberg, după întoarcerea ei dela Eichstätt. Violet însă apără înainte de-a se fi început această istorisire, și dl Steele făcu mare haz de graba ei.

Doamna fu de părere să iese în grădină, pe care n-o văzuse de atâta vreme și pe care doriă s-o cercetaze puțin cu soțul ei. Îndată după aceea, mă aflai singur, numai cu Violet, care se prăbuși pe un jeț rustic, cu fața galbenă și c-o expresie întunecată în privirea ochilor. Mă spăimântai.

„Nu, nu, — zise ea — sunt prea fericită“.

Mă așezai atunci lângă ea. Ne priviam în tăcere, și, fără îndoială, că chipul meu arată o tainică neliniște, pentru că Violet îmi întinse mâna și înfățișarea ei încrămenită se schimbă pe neașteptate, sub lumina unui zimbet neînchipuit de dulce.

„Mi-e frică să nu te perd“, murmură ea, și strângându-mi mâna cu o putere, de care niciodată n-aș fi crezut-o în stare.

O clipă, apoi, expresia aceea întunecată dela început se ivi din nou pe fața ei.

„Violet, — șoptii eu. — Soția mea“.

Ochii ei se împăenjeniră și dulcele-i glas șopti încet, cu patimă sfioasă:

„Pe veci?“

— Pe veci, pe veci“. Și acum când scriu, inima mea răspunde tot ca atunci.

Nu mai vorbirăm. Eră nespuse de dulce, să ne bucurăm în tăcere de mireazma proaspătă a verdegii, de strălucirea curată a cerului, de fericirea noastră! Numai când văzui pe cei doi soți întorcându-se, Violet îmi zise:

„Mâne dimineată să veniți la unsprezece; o să mă găsiți aici.

— Să veniți? — zisei eu — o să mă găsiți?

— Să vii — răspuse Violet zimbând — ai să mă găsești. Deocamdată însă numai între noi doi; când vor fi și alții, am să zic tot *dvoastră*. Mâne — adăogă încet și cu sfială — nădăduesc să am dela tine...“

Nu cuteză însă să-și mântue fraza, și în timpul asta veniră soții Steele. Am plecat numai decăt; dl Steele m-a însoțit până acasă.

Pe drum, înșfârșit mi-a povestit atunci crizele din Nürimberg. La întoarcerea din Eichstätt, miss Yves fusese primită de către unchiul ei cu cea mai cruntă răceală. Aceștia primiseră dela profesorul Topler un bilet, prin care el, recunoscând că nu-i stă în putință să facă fericită pe domnișoara, declară că înlătură dela sine orice îndatorire și orice răspundere. Însoțitorii Violetei, Luisa von Dobra și tatăl ei, fuseseră supuși numai decăt unui interogatoriu, puțin cam furtunos, pentru că Luisa își apăruse cu ardoare prietina ei și plecase pentru cauza mea. După aceea, unchiul Yves n-au mai vorbit deloc cu nepoata lor vreo șase zile, în care timp nu se știu dacă au cerut alte informațiuni, dacă au scris lui Topler, sau... naiba știe ce.

Înșfârșit, într'o dimineată au împărțit Violetei, într'o formă solemnă, desaprobarea lor. Violet n-a izbutit deloc să-i încredințeze că ea n-avea nici o vină, că, din partea ei, păstrase o neîntreruptă credință legământului făcut cu profesorul Topler, deși spusese lămurit dela început că nu-l iubește. Unchiul i-au spus atunci că familia Yves îndurase prea mult de pe urma nefericitei și nesocotitei căsătorii a unuia din membrii ei cu o persoană streină catolică, pentruca ei să mai poată îngădui încă odată repetarea acestui fapt. Răspunzându-le ea, că nu e deloc hotărâtă să se căsătorească, i-au impus să făgăduiască că niciodată n-are să ia în căsătorie un italian. Această propunere a fost respinsă de către Violet. Unchiul, dimpotrivă, au stărut și i-au dat răgaz de opt zile ca să se hotărască, adăogând, că dacă n-are să facă această făgăduială, nu va putea să trăiască mai departe sub acelaș acoperiș cu

ei. Providența însă a rânduit așa fel lucrurile, că tocmai atunci familia Steele a sosit la Nürimberg dintr'o călătorie în Saxonia. Prietina celor doi soți suferiă cumplit.

Pe deoparte, simția câtă recunoștință datorește rudelor sale; iar pe de altă parte, simția că-i e peste putință să poată îndura o asemenea tiranie. Soții Steele au intervenit, dar fără nici un folos. Atunci, miss Yves se hotărî și primi ospitalitatea lor pentru câtăva vreme, neștiind încă planurile mele în privința căsătoriei, și trebuind, poate, să se ducă întâi în Anglia la o vară a ei bătrână, care-i arătase în totdeauna foarte multă bunăvoință.

Dl Steele nu se îndoia de loc, cumcă să rămână tot la Rüdeshheim, până când se va face căsătoria. I-am spus atunci, că în ceea ce mă privește pe mine, vreau s'o fac cât mai curând cu putință, și că a doua zi am să vorbesc și cu Violet despre acest lucru.

XXXIV.

— Din caiet. —

Rüdeshheim, 28 Iunie.

Ca un îngropat de viu ce-și svârle cu putere
Piatra de pe groapă și dintr'odată s'avântă spre lumină,
Așa mi te-am cuprins în brațe,
Și-n pătimașă-mi strângere, eu ți-am topit
Și capul și mânil și buzele și sufletul tău la un loc.

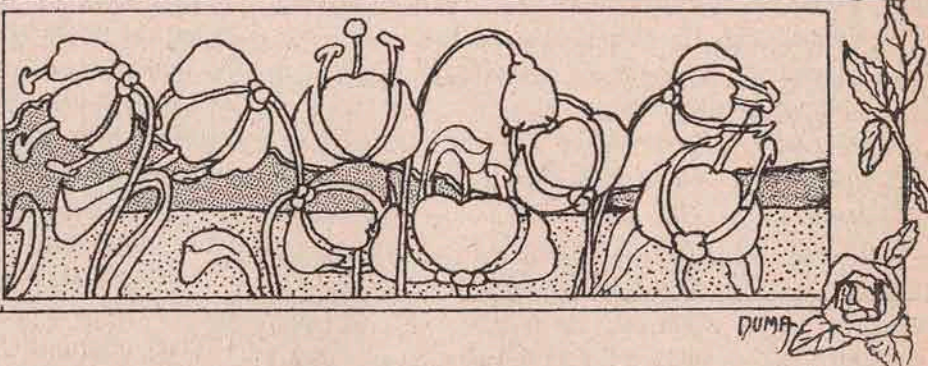
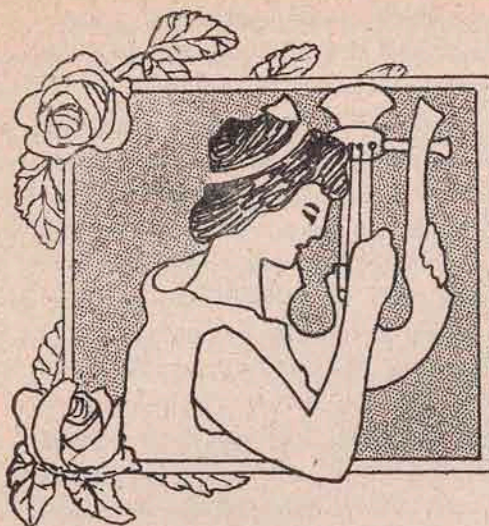
Din aur, din ceruri, din soarele strălucitor,
Eu am sorbit ceva cu mult mai mare
Decăt ceea ce cuprinde'n el un suflet omenesc.
Și lucrurile din afară au pălit,
Și inima-mi săltă tremurând,
Plină de tine, numai de tine.

— urmează —

○ ○ ○

Generalul Noghi, vestitul erou dela Port-Arthur, care de jalea împăratului său mort Muciuhito, și-a curmat vieța, împreună cu soția, prin *harakiri*.

Concertul Liei Pop

Din toate vibrațiile frumoase, cari au umplut vasta sală dela Central, abia câteva au putut să pătrundă și-n inima mea, dar s-au șters apoi repede, căci erau streine și nu aveau nimic înrudit cu sufletul neamului nostru. Lia Pop a ținut să dea publicului din Orăștie un concert francez și italian și prea puțin românesc. S'a ferit par'că anume, ca doinele noastre să nu ocupe decât un loc la coadă, să nu fie reprezentate, decât prin două puncte alese la nimerală și executate slab. Nu știu de ce-a făcut astfel, dar simțesc că n-a făcut bine. Știe Domnul cum, dar în clipa aceea, când admiram coloratura glasului ei în cântecele streine, eu nu puteam să mă însuflețesc și nu puteam să aplaudez. Și cântă bine, unii spun că ar fi cântat chiar artistic. Zădarnic însă, că din toată bogăția de simț ce o puneă în acele cântece, în sufletele mulțimei, în sufletele noastre, cari așteptam altceva, nu s'a strecurat nimic-nimic. Și mi-a venit atunci în minte scenele din lupta pentru limba românească din 1906, când în România pentru detronarea stăpânirii glasului strein pe bina Teatrului Național s-a vărsat sânge, și m-am înduioșat și mai mult. Lia Pop a dat un concert francez, un concert italian, un concert nemțesc, cum vreți, numai românesc nu! Și asta ne doare pe noi, căci n-am auzit din cele câteva puncte de program, decât unul executat românește. De aceea nici nu ținem s-o apreciem pe Lia Pop, căci nu ținem să apreciem cântăreți streini, și ea a fost o cântăreață streină. Cuvintele ei au răsunat pustii, din ele numai câteva au pătruns în inimă și numai câteva au atins sufletul. Și noi am primit-o cu dragoste și cu inima largă, ca pe un frate, ce ne venea în casă. De ce n'a ținut Lia Pop să ne răs-

plătească mai demn dragostea asta, nu înțeleg. N-avem noi cântecele noastre, n-avem noi muzica noastră smulsă din sufletul nostru? O avem și am fi dorit s-o auzim răsunând de pe buze de artist, am fi dorit s-o auzim, dar n-am auzit-o. Să nu fim rău înțeleși, nu vrem să părădăm cu sentimentele naționale, nu vrem, dar ne doare că la concertul acesta românesc cântecelor noastre nu li s-a dat decât un rol așa de mâna a doua.

Să fi pus Lia Pop în program cântece din operele clasice ale străinilor, dar să fi ținut îndeajuns cont și de cântecele noastre și de publicul nostru românesc, căci românesc a fost întreg publicul acela, afară de o singură familie. Poate suntem aspri în aprecierea noastră, dar trebuie să fim cum suntem, ca pe viitor să nu se aranjeze concerte românești, pentru public românesc, cu cântări streine.

S. B.

*

Războiu...

Dela masa verde, împrejurul căreia stau cufundați în gânduri miniștri și sftnici mari împărătești, se trimite vestea: mobilizare. Telefoanele zuruie, canceliștii plictisiți de neactivitate prind repede condeiul și se începe o ferbere și o zăpăceală, porunci se trimit pe sârma telegrafului și oamenii duși în altă țară, ca să câștige pâinea de toate zilele pe pământ strein, pornesc în cete spre patria care-i cheamă. Prin gări zac vrafuri de mărfuri, nici un tren nu le mai transportă, căci vagoanele abia pot duce spre graniță praful de pușcă, gloanțele și soldații. E o învârteală nebună, e o zăpăceală, un haos, mintea-ți rătăcește și nu auzi decât bubuituri de tun îndepărtate

și pe dinaintea ochilor îți apar leșuri de soldați închegați în sânge. Războiu, războiu, poporul strigă și cântă și voinicii pornesc în cete, vioși, dar în suflet cu gândul ascuns, că mâne poate n-or mai vedea lumina zilei. E îngrozitor un războiu, fără îndoială, dar e și frumos. A fost frumos, azi nu mai e. Strategia modernă a stins aproape de tot poezia războiului de odinioară și azi de multeori armatele încăierate în luptă nu știu de sunt învinse ori învingătoare, decât a doua sau a treia zi. Se mișcă toate în depărtare, gloanțele doar nici nu sosesc până în linia de așezare, și numai rar de tot ajunge la activitate baioneta și încăerarea braț la braț. Înaintea comandantului stau desemele pe hârtie pozițiile dușmanului și ale sale: aici se trimite un pluton înainte, dincolo se retrage altul, aripa dreaptă înaintează, cealaltă se retrage, și în felul acesta, după istețimea, cunoștințele și genialitatea fiecăruia din comandanți se decide lupta. Progresul se validează și aci, și locul poeziei din războiul de odinioară îl ocupă calculația rigidă și severă. O, noi altfel am cetit prin istorie că au fost războaiele. Stefan cel mare, Mihaiu Viteazul, nu comandau dela masă, ei alergau prin ploaie și prin vânt, se ascundeau în dosul colinelor, înșelau pe dușman în mlaștini, în strâmtori, și-apoi loviau asupra lui cu furie nebună. Și cel dintâi în rânduri eră el, voivodul, și el eră cel din urmă, care ștergea spada de sânge. Vitejii îl urmau ca pe arhanghelul luptei și fiecare ar fi sărit cel dintâiu în gura morții. Azi însă, azi nu mai e

actuală povestea asta. Atunci loviai dușmanul, pentrucă-ți intră în casă pe furiș ca hoțul, îți fură copila și nevasta și-ți călcă în miez de noapte, ca tâlharul, moșia; azi nu, azi lovești dușmanul că ți-e prieten, îl lovești pentrucă vrei să-i iei bucățița din gură, vrei să te faci tu mare și bogat! Samănă ciudat de mult povestea asta, cu cea din viața de toate zilele. Cel bogat și temut lovește pururi pe cel mai slab, căci azi „sub brațul grosolan al forței, dreptatea celui slab se sfarmă.“

R. M.

Nostalgile toamnei

Am întâlnit odinioară o femeie, într'un oraș îndepărtat, în care n'am putut trăi. Am întâlnit o femeie, și toamna care vine, mi-a adus aminte de ea.

Am văzut-o mai întâi într'o zi de primăvară încântătoare cum e copilăria. Purta o pălărie albă prin care se furișeau blondele raze ale soarelui și-i înfloreau obrăjii de fildeș. Și ea trecea liniștită pe stradă cu copilașii ei sglobii. I-am privit înduioșat, căci atmosfera ceea de basm îmi amintea lumea întâlnită în cărțile înflorite ale bunului Andersen.

Am întâlnit o femeie cu suflet de aur, căreia îi plăceau trandafirii și locurile de munte și care își iubea copilașii frumoși cum îmi iubeam eu odată melancoliile și himerele. Am întâlnit-o mai întâi, când înfloreau liliacii și am văzut-o ultima dată când intram într'o seară la cafenea. Eră îmbrăcată în haină de catifea neagră și avea ochi frumoși. Și într'o zi un îndoliat copil al străinătății și-a îngropat bucuriile în întunecimile privirilor ei dulci.

Eu am plecat în lume să-mi uit drumul pe care am venit și m'am oprit în orașul ăsta mare, unde nimeni n'a simțit lipsa mea, precum nici eu n'am simțit nevoia de a mă opri aici. Am plecat vagabond, căci trecutul mă urmărea ca un asasin.

O! toamnă, dureroasă toamnă, soră bună a sufletului meu, am întâlnit odinioară în țara mea, o femeie cu ochi frumoși și cu graiul mai dulce ca magicele cântece ale lui Grieg, care trece și azi ca o fantomă mira-

culoasă prin negurile diafane ale nopților mele.

A. C.

Emancipare?

Am cetit undeva o statistică mai deunăzi, care arată cum se micșorează an de an în Franca numărul servitoarelor. Înainte cu vreo patruzeci de ani erau în țara asta un milion și treisute unsprezece mii de servitoare, iar cu treizeci de ani mai târziu numărul lor a scăzut la jumătate. Fetele, dintre cari se recrutau servitoarele — conduse de-un imbold al emancipării pe semne — au început să dea năvală prin fabrici, ateliere și birouri, și din an în an tot mai puține intrau în serviciul familiilor, unde libertatea lor era mult mai redusă. Cele rămase au început a se organiza și nu căpătai mai apoi servitoare fără să le contractezi liberă pe săptămână o sară și toată duminica după amiază până luni dimineața. Doamnele s'au văzut în felul acesta nevoite să sisteze ceaiurile de duminică, să refuze a primi oaspeți duminica, căci nu eră cine să le fearbă și să servească la masă, dacă nu luau ele însăși asupra lor sarcina aceasta. Și asta nu o prea făceau din motivul simplu, că cele mai multe nu pricepeau lucrurile acestea, pe cari nu le-au învățat niciodată. În creșterea lor li s'a propus tot ce eră nevoie să se propuie unei femei din lumea mare, unei femei „emancipate“, muzică, știință, limbi, dar bucătărie nu!

Era aceasta un pas spre emanciparea mai desăvârșită a femeii fără îndoială, eră însă un pas, care nesocotia o mulțime de arzătoare trebuinți ale vieții casnice. Și orice s'ar zice, dar vieța e întocmită pe principiul uniunii, și până va exista om, întotdeauna va exista și vieța casnică, care însă reclamă, cum s'a reclamat și în trecut, ca femeia să nu fie numai un tovarăș de gândire și de muncă intelectuală, ci și un suflet, care să îngrijească de cele trupești, de cele materiale ale vieții. De-aceea nu ni se pare nouă tocmai așa de minunată părerea aceea a unora, că femeia să fie numai cultă, să fie numai emancipată, ci să fie și *gospodină*. Orice familie se poate trezi într'o bună dimineață fără servitoare și dacă doamna casei e din întâmplare o femeie numai emancipată, în vatra familiară va intra criza pe bun senin. Nu e lucru ușor să știi învârti bine și limbura, și poeta Carmen Sylva are mare dreptate, când pune între cele zece porunci ale femeii și aceea, de a te ști îngriji de stomacul bărbatului tău, care, dacă inimă și nu are cumva, sto-

mac va avea de sigur. O femeie crescută numai emancipată va ști să întregie conversații la nivel, va ști să facă spirit, va ști să te facă să te distragi și să fii ceasuri întregi vesel, dar un lucru nu-l va ști: să-ți servească o mâncare cu cinste și cu omenie, căci grija aceasta n-a avut-o niciodată, de asta nu s'a interesat, ca de un lucru inferior, merit pentru ființele de rând, cari însă au și ele dreptul la o după amiază liberă pe săptămână, când apoi, doamna numai emancipată va fi nevoită să fie sclava casei — ori să sufere.

A. M.

O O O

Cărți primite la Redacție:

A. Maior: Făt-frumos, poem dramatic în 4 acte. Prețul 2 coroane.

Simicel: Epigrame. Prețul 1'20 coroane.

Rubin Pațiția sen: Țara Țopilor. Despre trecutul munților apuseni ai Transilvaiei. Prețul cor. 1'60.

Dr. N. Brânzău: Domnului să ne rugăm, carte de rugăciuni. Prețul 32 bani.

— Toate cărțile anunțate în revista noastră se pot comanda dela „*Librăria Națională*“ S. Bornemisa în Orăștie.

Scrisori dela Redacție

MANUSCRISELE NU SE ÎNAPOIAZĂ

V. Aldea. Adresa cerută este: I. U. Soricu, profesor, Câmpulung, România.

Miorița Cicoare. Asta nu se poate. După cele două de înainte, așteptăm dela dta ceva mai bun. Cele succese, întotdeauna cu drag.

A. Pe lângă toată bunăvoința nu putem publică poezia: „*În goana după pâine*“. Și ca subiect, dar mai ales ca versificație, e slabă și nu atinge nivelul poeziilor pe cari le publicăm noi.

V. Al. George. „*Te duci...*“ a fost așa de superioară acestora din urmă, că pe acestea la nici o întâmplare nu le putem publică. Trimite-ne altele ca aceea, și publicăm cu drag.

Ghiță. Din poeziile dtale dăm aci o strofă, pe care o credem de însămnătate pentru aceea, căreia i le-ai scris. Iată-o:

„De ce să plâng de-acuma dară,

Ori n-a mai fi ce-a fost?

Să plâng când știu, că tu a mea ești,

Să plâng?... ah, n-are rost!..“

Perfect.

În urma speselor mari ce le reclamă redactarea revistei noastre, suntem nevoiți a rugă din nou pe onor. noștri abonați să-și achite fără amânare restanțele și să reînnoiască abonamentul!

„Librăria Națională” S. Bornemisa

Orăștie—Szászváros

CĂRȚI LITERARE :

	Cor.		Cor.
L. Rebreanu: Frământări, nuvele	1:50	Stăncescu: Basme	4:—
A. Lupeanu: De vorbă cu sătenii	0:70	Vasile Pop: Povești hazlii	1:50
A. Ciura: Amintiri, nuvele	1:60	Beldiceanu: La un han odată	1:50
R. Rosetti: Păcatele sulgerului, roman	2:—	Ecat. Steriad: Carte de bucate	5:—
N. Iorga: Cugetări	2:50	Dr. Popovici-Lupu: Agricultură	3:50
Strin: Din sărmana mea grădină, poezii	1:—	Filipescu: Hrana vitelor	2:50
A. Cotruș: Poezii	1:—	Alecsandrescu: Boalele la animale	2:50
A. Maior: Magdalena, dramă	3:—	E. Graut: Vitele de rasă bovină	2:50
Delavrancea: Liniște, nuvele	2:50	Em. Zarma: Îngrășemintele în agricultură	2:—
D. Tomescu: Acțiunea naționalistă	1:50	Dăscălescu: Cultura plantelor	1:50
I. Gorun: Știi românește?	2:25	Gh. D. Arghir: Contabilitatea agricolă	1:50
Björnson: Mary, roman	1:—	N. Filip: Creșterea și îngrijirea cailor	1:50
Florantin: Anecdote alese	0:50	M. Popescu: Vinul	1:50
Maupassant: Inima noastră, roman	2:50	C. S. Făgețel: Copiii nopții, dramă	2:50
A. Nicolescu: Impresii	0:24	Gherea Dobrogeanu: Neoiobăgia	3:50
H. Călămăr: Versuri flușturate	0:60	Gh. Ghibănescu: Cuzeștii, monogr. ist.	1:—
Liviu Marian: Printre stropi, schițe	1:50	Ion Ghica: Convorbiri economice I—III	7:—
Chiru Nanov: Peste Dorna, note de călătorie	1:50	S. Nădejde: Patimi, roman	2:—
Dostoievsky: Amintiri din casa morților, roman	1:50	„ Robia banului, roman	2:—
V. Eftimiu: Poemele singurății, poezii	2:—	H. Stahl: Bucureștii ce se duc	2:50
M. Cruceanu: Spre cetatea zorilor, poezii	1:50	Elefterescu: Cartea neamului	2:—
Dr. E. Sterian: Educația sexelor	1:50	Sărbătorirea profesorului Iorga	0:40
Al. Ciura: Foiletoane	1:60	Drăgușanu: Călătoriile unui român ardelean	2:50
N. Zaharia: Viața și opera lui Eminescu, studiu	3:—	M. Legan-Putici: Sifla din urmă, comedie	0:30
H. Stahl: Dela manevre și alte schițe vesele	1:50	V. Stoica: Scrisori, piesă trad.	0:30
Novicow: Emanciparea femeii	2:—	G. Iodică: Zări din univers, astronomie	0:30
P. Eliade: Studiu despre M. Maeterlinck	1:—	Ciocărlan: Traiul nostru, schițe	1:50
V. Onițiu: Din cele trecute vremi	2:—	Dr. Bianu: Dicționarul sănătății	14:—
Cathrein: Concepția catolică despre lume	1:95	Dr. Lupas: Monografia lui Șaguna	7:—
Rotică: Poezii	2:—	Murnu: Contimporanii nostri, caricaturi	4:—
O. C. Tăslăuanu: Informații literare	2:—	Mehedinți: Cătră noua generație, articole	1:50
I. Popescu: Zori de Iulie, nuvele	2:—	Dr. Lupas: Însămănătatea bisericii	0:10
R. Rosetti: Razna, note de călătorie	3:—	Eraclie Sterian: În noaptea nunții	1:50
B. Dumbravă: Haiducul, roman	2:—	D. Gherea: Critice III.	4:—
T. Mera: Din țări streine	2:—	E. Lovinescu: Critice I.	3:—
Iorga: Oameni cari au fost	3:—	„ II.	3:—
Alessiu: Cultura legumelor	2:75	C. Moldovan: Cetatea soarelui, poezii	8:—
„ Cultura arborilor roditori	2:25		
„ Creșterea pasărilor	1:50		
Maior: Făt frumos, dramă	2:—		
Mitologia greacă și romană	6:—		
Topo, poveste pentru copii	3:—		
N. Ținc: Rime vesele, monoloage	1:—		
Codul manierelor lumii culte	1:—		
Florini: Povești populare	2:—		
Stall: Ce-ar trebui să știe ori ce băiat	1:—		
Dr. Grünfeld: Secretele seksuale	1:—		

NOTE PENTRU PIAN :

Brediceanu: Doine și cântece, I.—IV. à	4:—
„ Jocuri românești I.—IV. à	4:—
„ La șezătoare	8:—
„ Preludiu și Hora	7:—
„ Aurora	2:—
„ Rândunica	2:—
„ Viorele	2:—
I. Harșia: Hora	2:—

Pentru porto să se trimită deosebit 20 bani de-o carte. Comandele se execută cu cea mai mare promptitudine. Librăria e provăzută cu un bogat depozit de cărți literare, și la dorință procură și cărți cari îi lipsesc. Mai are mare depozit și de hârtie de cancelarie și pentru scrisori, cerneală și recvizite școlare. Cereți catalogul gratis și franco.